

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 STOCKHOLM

MM angående utdömande av vite

(Göta hovrätts beslut den 25 september 2024 i mål Ö 4060-24)

Riksåklagaren har förelagts att inkomma med svarsskrivelse över MMs överklagande.

Jag vill anföra följande.

Inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens beslut. Jag avstyrker prövningstillstånd.

Bakgrund

MM var kallad att såsom tilltalad inställa sig personligen till huvudförhandling i Linköpings tingsrätt den 26 augusti 2024 i mål om narkotikabrott m.m. Hon var enligt vad som antecknats i tingsrättens protokoll delgiven kallelse med erinran om att hon kunde åläggas att betala vite om 4 000 kr, att hon kunde bli hämtad till tingsrätten av polis eller att målet kunde avgöras i hennes utevaro om hon inte inställde sig. När målet påropades inställde sig MM inte.

Det antecknades att MM inför förhandlingen sänt in tre läkarintyg, varav det senaste dagen före huvudförhandlingen.

Tingsrätten, som inte ansåg att målet kunde avgöras i MMs utevaro samt att det inte var sannolikt att hon haft laga förfall beslutade att ställa in förhandlingen samt förordnade att MM skulle betala vite om 4 000 kr.

Efter att MM överklagat tingsrättens beslut har hovrätten genom det nu överklagade beslutet avslagit hennes överklagande.

Överklagandet till Högsta domstolen

MM yrkar att beslutet om att hon ska betala vite ska upphävas. Hon vidhåller att hon haft laga förfall att inställa sig till huvudförhandlingen och att de intyg hon gett in styrker detta.

Hon menar att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar hennes överklagande och uttalar sig i frågan hur läkarintyg utfärdade efter ett digitalt vårdmöte ska bedömas vid påstående om laga förfall.

Min bedömning

Hovrätten har i sitt beslut till att börja med antecknat följande.

Målet var utsatt till huvudförhandling den 28 augusti 2023 men ställdes in på grund av annan parts utevaro. MM inställde sig dock inte på utsatt tid till denna förhandling men hade meddelat att hon var försenad men avsåg att inställa sig senare. Målet sattes ut till ny huvudförhandling den 7 mars 2024. Den 6 mars 2024 begärde MM att huvudförhandlingen skulle ställas in då hon var sjuk. Till stöd för detta gav hon in ett intyg daterat samma dag i vilket angavs att hon akut drabbats av en övre luftvägsinfektion. Tingsrätten ställde in huvudförhandlingen.

Tingsrätten kallade därefter MM att komma personligen till huvudförhandling den 26 augusti 2024 kl. 09.00. Av kallelsen framgick att om hon inte kom till förhandlingen kunde hon bli skyldig att betala 4 000 kr i vite.

Den 20 augusti 2024 kom MM in med en begäran om att huvudförhandlingen skulle ställas in. Av intyg framgick att hon är gravid med beräknad nedkomst i november 2024 och att deltagande i huvudförhandlingen kunde medföra ogynnsam stress. Tingsrätten meddelade den 21 augusti 2024 beslut om att huvudförhandlingen inte ställdes in utan att kallelsen alltså gällde. Den 22 augusti 2024 meddelade MM att hon var sjuk och gav samtidigt in ett läkarintyg av vilket bl.a. framgick att hon sedan gårdagen hade akut luftvägsinfektion med feber m.m. Tingsrätten underrättade samma dag MM att tidigare utsänd kallelse alltså gällde. Den 25 augusti 2024 (söndag) begärde MM på nytt att huvudförhandlingen skulle ställas in. Till stöd för begäran gav hon in ytterligare ett läkarintyg daterat samma dag. Av intyget framkom att MM fortfarande hade besvär i form av övre luftvägsinfektion. Båda intygen var upprättade efter digitala vårdmöten. MM kom inte till förhandlingen.

Tingsrätten ställde in förhandlingen och bestämde att MM skulle betala vitet.

MM har yrkat att hovrätten ska upphäva vitesbeslutet. Hon har anfört att hon hade laga förfall på grund av sjukdom och att det inte hade varit gynnsamt för hennes graviditet att medverka på huvudförhandlingen. Hon har åberopat de intyg som hon gav in till tingsrätten för att styrka detta.

Hovrätten, som avslog överklagandet, uttalar i beslutet följande skäl.

Hovrättens skäl för beslutet

Vite ska inte dömas ut om den som det gäller hade laga förfall, dvs. giltig ursäkt, för att inte komma till förhandlingen i tingsrätten. Ett påstående om sjukdom ska normalt stödjas av ett läkarintyg. Om det i intyget anges en diagnos varav framgår att en inställelse inte kan ske eller åtminstone inte skäligen kan begäras, bör detta i regel godtas som tillräcklig bevisning (se rättsfallet NJA 1999 s. 715). Om det förekommer anledning att misstänka att en part som gör gällande laga förfall söker förhala

rättegången, så kan det dock utgöra skäl för att ställa upp ett högre beviskrav (se rättsfallet NJA 2001 s. 667).

Hovrätten bedömer att det – med beaktande av MMs tidigare utevaro och begäran om att ställa in huvudförhandlingen på grund av sjukdom samt hennes agerande i samband med den senast utsatta förhandlingen – förekommer anledning att anta att hon söker förhala rättegången, och ställer därför upp ett högre beviskrav. Med anledning av detta finner hovrätten att de läkarintyg som MM gett in inte utvisar att hon var förhindrad att komma till huvudförhandlingen den 26 augusti 2024. Inte heller någon annan omständighet gör det sannolikt att hon hade laga förfall för att inte komma till förhandlingen. Hennes överklagande ska därför avslås.

Jag instämmer i hovrättens bedömning och anser att hovrättens beslut ska stå fast.

Prövningstillstånd

Av 54 kap. 10 § rättegångsbalken följer att prövningstillstånd får meddelas endast om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens) eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag (extraordinär dispens).

För prejudikatdispens krävs att ett avgörande av Högsta domstolen får generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar. Den enskildes intresse av att få till stånd en prövning i Högsta domstolen kan alltså inte föranleda prövningstillstånd på denna grund (Fitger, Rättegångsbalken, s. 54:26).

Den som påstår laga förfall har bevisbördan för sitt påstående.

Högsta domstolen har i de rättsfall som antecknats i hovrättens beslut (NJA 1999 s. 715 och NJA 2001 s. 667) uttalat sig generellt i fråga om att läkarintyg om sjukdom som hinder för fullgörande och i vilka fall det kan ställas upp högre beviskrav för att laga förfall ska anses bevisat.

Huruvida bevisbördan i ett enskilt fall har uppfyllts innefattar en bedömning av det underlag som getts in i det enskilda fallet. Jag har svårt att se att Högsta domstolen kan uttala sig generellt utöver vad som redan framgår av ovan rättsfall när det gäller vad som kan krävas av ett läkarintyg eller hur ett läkarintyg som utfärdats efter ett digitalt läkarbesök ska bedömas. Detta medför att en prövning av överklagandet knappast kan ha något intresse utöver bedömningen i det enskilda fallet.

Jag avstyrker prövningstillstånd.

Eva Thunegard

My Hedström

Kopia till
Åklagarkammaren i Linköping (AM-176202-22)